

Zneužívání: 105. Čtení Bible bez fíkového listu hierarchie

Zneužívání

Čtení Bible bez fíkového listu hierarchie

Předminulou neděli jsme při bohoslužbě četli z 1. Mojžíšovy 3,8, verše, který v českém překladu NRSV říká: „Uslyšeli zvuk Pána Boha, jak se prochází po zahradě v době večerního vánku, a muž a jeho žena se ukryli před Pánem Bohem mezi stromy v zahradě.“ (Genesis 3:8).

Udělal jsem si dvojí pohled, přečetl jsem si pasáž znovu, pak jsem sáhl po iPadu, který jsem používal při výuce v nedělní škole, a rovnou jsem sáhl po svém hebrejsko-anglickém interlineárním textu. Omlouvám se, ale to kázání jsem dosud neposlouchal; měl jsem posláni od Boha.

Jak mohla Genesis 3 popisovat „ženu“ - hebrejské slovo je z אִשָּׁה - jako „jeho ženu“, když v prvních dvou kapitolách Genesis není ani náznak toho, že by „muž“ a „žena“ měli nějaký svatební obřad nebo

že by „manželství“ v dnešním slova smyslu existovalo? Jsou snad automaticky manželé, protože je Bůh stvořil jako partnery? Nebyli jsme na svatbu pozváni?

Toto hebrejské slovo překládané ve všech hlavních anglických překladech Bible jako „wife“ ve skutečnosti znamená „žena“ nebo „samice“ a někdy také „manželka“. Použití slova „manželka“ je volbou editora, i když běžnou. Ano, jsem si vědom, že konstrukce daného hebrejského slova je často překládána jako „manželka“ nebo „jeho žena“.

Přesto se musíme ptát toho, kdo tato slova jako první zapsal – a ne, nediktoval je doslovně Bůh -, jaký pozdější kontext do nich vnesl.

Co vlastně dělá z někoho „muže a ženu“? Podle našeho moderního chápání toto označení vyžaduje oficiální úkon, ať už právní smlouvu se státem, nebo náboženské požehnání od církve. Moderní církve se staví odmítavě ke společným svazkům manželů a párům, které spolu „žijí v hříchu“.

Jak tedy může být „žena“ z Genesis 3,8 označována jako „jeho žena“? Tato „žena“ dostává jméno až o 12 veršů později v Genesis. Zdá se mi, že to je přebírání mnohem pozdějších norem rodinných vztahů a jejich zpětné čtení do starověkého textu.

V dřívějším příběhu o stvoření ve 2. kapitole se dozvídáme, že Bůh stvořil ženu z žebra muže – což je příběh odlišný od popisu stvoření v 1. kapitole – a pak se nám dostává tohoto výkladu: „Proto muž opustí svého otce i svou matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. A muž i jeho žena byli oba nazí a nestyděli se.“

Uprostřed tvůrčího vyprávění se nám dostává redakčního komentáře, výkladu.

„Není třeba dlouhého přemýšlení, abychom pochopili, že tento výklad byl přidán později jako způsob, jak vysvětlit, jak manželství zapadá do kontextu, kde nic takového jako manželství neexistovalo.“

Není třeba příliš přemýšlet, abychom viděli, že tento výklad byl přidán později jako způsob, jak vysvětlit, jak manželství zapadá do kontextu, kde nic takového jako manželství neexistovalo. Opět se jedná o zpětné čtení starobylé ústní tradice, která se dostává do písemné podoby. Příběh Genesis začal jako ústní tradice.

Moje výtku k „jeho ženě“ v tomto verši není na této pasáži to nejtěžší. Existuje spousta odborných diskusí o tom, co znamená, že „zvuk Pána Boha“ je slyšet při chůzi. To si ale necháme na jindy.

S tím souvisí i problémy v Genesis 2, zejména s hebrejským slovem adam, které se později překládá jako vlastní jméno Adam. Pokaždé, když se v Genesis 2 a 3 setkáme buď s „člověkem“, nebo s „Adamem“, jde o totéž slovo. V celém textu je tedy provedena volba překladu.

Například NIV používá „Adam“ ve 2,20, ale NRSV nepoužívá „Adam“ nikdy. To je významné, protože slovo adam (které se překládá jako „člověk“ nebo „lidská bytost“ nebo „osoba“) pochází z adamah (což znamená země). Phyllis Tribbleová vysvětlila, že vzhledem k tomu, že člověk byl stvořen ze země, je člověk v Genesis 2 „pozemšťanem“.

Kdy se pozemšťan stává jedním pohlavím namísto nepohlavního pozemšťana člověkem? Když se přechází na „Adama“ nebo dokonce při použití překladu „člověk“, překladatelé začínají vnucovat genderovou hierarchii.

Tím se zvýrazňuje rozpor mezi dvěma příběhy o stvoření v Genesis, vyprávěnými za různými účely. V jednom je druhý člověk stvořen z adamova žebra, ale v druhém jsou obě bytosti – iš a iša – stvořeny současně.

Jeden z mých přátel biblistů tento rozpor vysvětlil takto: „Něco se stalo mezi 1 Mojžíšovou 2,23 a 3,8, kdy isah začal patřit k ishovi.“

To vše ilustruje jen několik z mnoha problémů s výkladem Hebrejských písem jako autoritativních předpisů „rodinných hodnot“. (Nezapomeňte: Nevíme ani to, kde si Kain a Ábel našli manželky.)

Genesis 3 hraje klíčovou roli ve špinavé historii Jižní baptistické konvence, která považuje „ženu“ za něco méně než „muže“. Rezoluce SBC o ženách z roku 1984 šokujícím způsobem prohlásila, že ženy musí být podřízeny mužům, „protože muž byl první při stvoření a žena byla první při pádu v Edenu“.

To je jedno z míst, odkud dnes takzvaní „komplementaristé“ čerpají svůj názor, že Bůh ve stvoření stanovil hierarchii, kterou je třeba dodržovat: Děti se podřizují rodičům, ženy se podřizují manželům, manželé se podřizují Bohu. Jo, a lidé tmavé pleti se podřizují lidem bílé pleti. Zkuste si ten verš najít v Bibli.

„Komplementarismus je domeček z karet, který čte Bibli pozpátku a vnucuje dávným lidem pozdější kulturní chápání.“

Komplementarismus je domeček z karet, který čte Bibli pozpátku a vnucuje starověkým lidem pozdější kulturní chápání. To platí jak pro Genesis, tak pro Pavlovy epištoly.

Po tisíciletí byli lidskými vykladači Bible lidé, kteří viděli svět optikou své moci a hierarchie. To živilo názory na patriarchát a hierarchii. Zejména pro komplementaristy je pro zbytek jejich teologie nezbytné, aby muž byl středem příběhu a žena byla muži podřízena.

Ti, kdo mají genderovou agendu, nám neustále tvrdí, že Bible je „naprosto jasná“ ve věcech, ve kterých naprosto jasná není.

Ve svém kázání minulou neděli nás náš kazatel vyzval, abychom obnovili svou mysl a lépe porozuměli Písmu a Božímu působení ve světě. Tak snadno uvízneme v pasti toho, co nám bylo předáno jako pravda evangelia, která vyhovuje našim přáním, ale není ani potvrzena přesnými slovy Písma.

To je důležitá připomínka, protože stále slyšíme komplementaristy – jako jsou ti, kteří dnes řídí SBC – prohlašovat, že Bible výslovně naznačuje stvořený řád, který umožňuje mužům dělat některé důležité věci, které ženy dělat nesmějí.

Až uslyšíte tato prohlášení, vzpomeňte si na Genesis 3,8.

A klidně citujte Inigo Montoyu z Princezny nevěsty: „Pořád říkáš to slovo. Nemyslím si, že to slovo znamená to, co si myslíš, že znamená.“

Mark Wingfield

[Baptist News Global](#)

Mark Wingfield

Mark Wingfield

Mark Wingfield působí jako výkonný ředitel a vydavatel Baptist News Global. Je autorem knih [Honestly: Telling the Truth About the Bible and Ourselves](#) a [Why Churches Need to Talk About Sexuality](#). Jeho připravovaná kniha se jmenuje *Troubling the Truth and Other Tales from the News*.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)